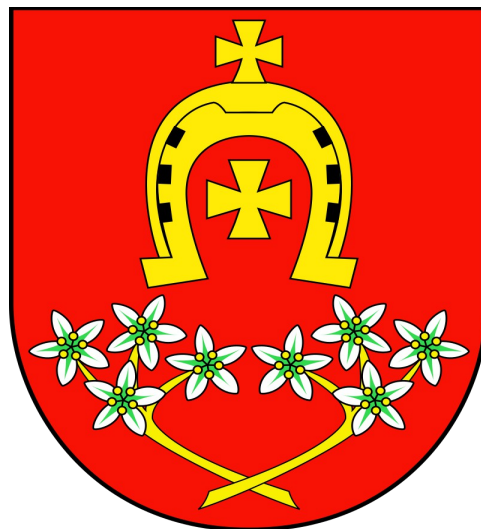

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr
Rady Gminy Czerwin
z dnia

Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii
w Gminie Czerwin na lata
2026-2028

Spis treści

Wstęp.....	3
RODZIAŁ I. PODSTAWY PRAWNE.....	5
Podstawa prawna Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwin.....	5
RODZIAŁ II. ANALIZA SYTUACJI WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH W GMINIE CZERWIN.....	6
2.1. Dane demograficzne.....	6
2.2. Rynek alkoholowy.....	7
2.3. Opinie i postawy dorosłych mieszkańców.....	8
2.4. Opinie i postawy dzieci oraz młodzieży.....	11
2.5. Diagnoza uzależnień behawioralnych.....	15
2.6. Doświadczenie przemocy.....	19
RODZIAŁ III. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY REALIZACJI PROGRAMU.....	21
3.1. Instytucje i organizacje na terenie Gminy Czerwin.....	21
3.2. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej.....	21
3.3. Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	22
3.4. Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży.....	22
RODZIAŁ IV. ADRESACI PROGRAMU.....	25
RODZIAŁ V. CELE PROGRAMU.....	26
RODZIAŁ VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU.....	27
6.1. Profilaktyka uniwersalna.....	27
6.2. Profilaktyka selektywna.....	30
6.3. Profilaktyka wskazująca.....	33
RODZIAŁ VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	36
RODZIAŁ VIII. MONITORING ORAZ SPRAWOZDAWCZOŚĆ PROGRAMU.....	37

Wstęp

Środki psychoaktywne, niezależnie czy są legalne, czy zakazane przez ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii, są poważnym źródłem zagrożenia. Łączy się z nimi ryzyko uzależnienia, a także przyczyniają się do wzrostu przestępczości. Nadużywanie alkoholu i odurzanie się często wiążą się z czynami karalnymi, włamaniami, kradzieżami oraz rozbojem. W rodzinach dotkniętych uzależnieniem często pojawia się przemoc. Osoby dotknięte nałogiem, stają się ofiarą własnej słabości, cierpi ich zdrowie psychiczne i fizyczne. Powoli ulegają trwałemu wykluczeniu społecznemu, ponieważ stają się obciążeniem dla lokalnej społeczności, gdyż są niezdolni do pracy.

Przez wiele lat uzależnienie kojarzone było jedynie z zażywaniem substancji psychoaktywnych, jednakże coraz częściej kojarzy się ono również z czynnościami. Uzależnienie behawioralne określa takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, granie w gry itp.), a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

Według WHO, uzależnienie będzie stanem psychicznym oraz fizycznym, który wynika z interakcji pomiędzy organizmem a środkiem uzależniającym. Charakterystyczna dla tego jest zmiana zachowania oraz inne reakcje, m.in. konieczność zażywania danego środka, w sposób ciągły lub okresowy oraz wykonywanie określonych czynności w celu doznania ich wpływu na psychikę, a niekiedy także po to, aby uniknąć przykrych objawów wynikających z ich braku. Zgodnie z definicją WHO zespół uzależnienia od alkoholu, powszechnie zwany alkoholizmem, to zespół objawów somatycznych, poznawczych oraz behawioralnych, w których spożywanie napojów alkoholowych ma pierwszeństwo nad innymi zachowaniami.

Narkomania to stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne, środków odurzających, substancji psychoaktywnych lub środków zastępczych. O narkomanii mówimy zwykle w przypadku wielorakiego zażywania środka uzależniającego, jednak istnieje możliwość, iż uzależnienie może zaistnieć nawet po jednorazowej dawce.

Pojęcie „uzależnienie” zostało precyzyjnie zdefiniowane i oznacza zaburzenie spełniające określone kryteria. W świetle definicji z uzależnieniem mamy do czynienia w przypadku kontaktu człowieka z określonego rodzaju substancją chemiczną.

Okazuje się jednak, że zostało ono przyswojone także w odniesieniu do nadmiernego i nieprawidłowego kontaktu człowieka z różnymi zachowaniami.

Formalnie, do grupy tych zaburzeń możemy zaliczyć jedynie zaburzenie uprawiania hazardu, ponieważ od maja 2013 roku (data opublikowania klasyfikacji DSM-V) występuje ono w klasyfikacji zaburzeń psychicznych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.

Nieformalnie zaś za uzależnienie behawioralne należy uznać szereg zachowań, które stanowią przejaw patologii ze względu na intensywność ich podejmowania (i na konsekwencje, jakie ponosi jednostka), a nie sam fakt angażowanie się w nie. Przykładami najczęstszych uzależnień behawioralnych są: zakupoholizm, fonoholizm, hazard, seksoholizm, pracoholizm, siecioholizm oraz zaburzenia odżywiania.

Przeciwdziałanie uzależnieniom jest ważnym zadaniem Gminy, które zostaje wyrażone w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (dalej zwanego Programem). Istotnym elementem niniejszego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Główny przedmiot Programu stanowi troska, bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców Gminy Czerwin.

ROZDZIAŁ I. PODSTAWY PRAWNE

Podstawa prawna Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwin

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Czerwin na lata 2022-2025 powstał w oparciu o obowiązujące w tym zakresie akty programy krajowe oraz rekomendacje i diagnozy, w szczególności:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 t.j.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2022 r., poz. 2600 ze zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1561 ze zm.),
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 583 ze zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1079 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. Z 2023 r. poz.,1606 t.j.),
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2022 r., poz. 974 t.j.),
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2021 r. poz. 711 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642 ze zm.),
- Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2026 roku,
- Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Czerwin w 2024 roku.

ROZDZIAŁ II. ANALIZA SYTUACJI WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH W GMINIE CZERWIN

2.1. Dane demograficzne

Gmina Czerwin to gmina wiejska położona w województwie mazowieckim, w powiecie ostrołęckim nad rzeką Orz, stanowi 8,1% powierzchni powiatu. Powierzchnia gminy wynosi 170,2 km².

Na terenie Gminy Czerwin znajduje się 45 sołectw.

Rysunek 1. Mapa Gminy Czerwin.

Mieszkańcy gminy Czerwin zawarli w 2024 roku 12 małżeństw, co odpowiada 2,5 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 0,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,7% mieszkańców gminy Czerwin jest stanu wolnego, 57,4% żyje w małżeństwie, 1,9% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,8% to wdowy/wdowcy.

Gmina Czerwin ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -27. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,31 na 1000 mieszkańców gminy Czerwin. W 2020 roku urodziło się 51 dzieci, w tym 39,2% dziewczynek i 60,8% chłopców. Dynamika demograficzna: Współczynnik 0,89 (stosunek urodzeń do zgonów) jest wartością notowaną okresowo, natomiast według portalu Polska w Liczbach aktualny współczynnik wynosi 0,81. Jest on wyższy od średniej krajowej, co potwierdza mniejszą skalę wyludniania się gminy na tle reszty Polski.

2.2. Rynek alkoholowy

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych dla poszczególnych ich rodzajów:

1. do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - a. do 4,5%: 13
 - b. od 4,5% do 18%: 7
 - c. powyżej 18%: 11
2. do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - a. do 4,5%: 2
 - b. od 4,5% do 18%: 1
 - c. powyżej 18%: 1

Z raportu „Zwrot w modelach konsumpcji, 2. edycja raportu: Alkohol w Polsce” wynika, że w trakcie dwóch pandemicznych lat całkowita konsumpcja czystego alkoholu na głowę mieszkańca Polski zmalała.

W 2020 wyniosła 9,62 litrów per capita, w roku 2021 – 9,7 litrów per capita. Jest to spadek o odpowiednio 0,16 litra oraz 0,08 litra względem roku 2019 roku. Badanie wzorów konsumpcji alkoholu zrealizowane przez PARPA w 2020 roku pokazało, że 73% konsumentów alkoholu pije go w sposób umiarkowany, który nie niesie ze sobą poważnego ryzyka szkód zdrowotnych (do 6 litrów czystego alkoholu rocznie). 27% pije w sposób ryzykowny i szkodliwy (powyżej 6 litrów czystego alkoholu rocznie), przy czym 11,6% to osoby nadużywające alkoholu.

Z raportu wynika także, że rośnie sprzedaż napojów spirytusowych, wśród których na znaczeniu zyskują segmenty tzw. alkoholu premium (np. rum, whisky i gin). Sposób konsumpcji alkoholu w Polsce przesuwają się w kierunku tzw. wschodniego modelu picia, z rosnącym udziałem napojów wysokoprocentowych kosztem tych o niskiej zawartości alkoholu oraz niskim udziałem wina.

2.3. Opinie i postawy dorosłych mieszkańców

Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Czerwin zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu. Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. Respondenci w większości wskazywali, że pierwszy raz pili alkohol w wieku pomiędzy 16 a 18 rokiem życia (50%) lub po osiągnięciu pełnoletności (42%). Pozostali badani zaznaczyli, że miało to miejsce w wieku pomiędzy 13 a 15 rokiem życia (8%).

Następnym badanym obszarem była częstotliwość spożywania alkoholu. Do picia alkoholu kilka razy w tygodniu przyznało się 2% badanych, raz w tygodniu- 7%, kilka razy w miesiącu- 10%, kilka razy w roku- 48%. 1/3 ankietowanych zadeklarowała abstynencję. Na podstawie tych danych należy uznać, że większość respondentów nie spożywa alkoholu często.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu interesujące były także ilości jego jednorazowego wypicia. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki). Badani zaznaczali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu- 32%. Poza tym respondenci przyznali, że spożywają jednorazowo 3-4 porcje alkoholu- 17%, 5-6 porcji- 5%, 7-8 porcji- 3%, 10 porcji i więcej- 2%. W tym pytaniu 42% deklaruje ankietowanych abstynencję. Wobec tego należy uznać, że większość mieszkańców nie spożywa jednorazowo znacznych ilości alkoholu.

Nieco ponad połowa ankietowanych- 52% uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia ilość punktów, w których można kupić alkohol, a 43% wyraża zdanie, że jest ich za dużo. Pozostałe 5% badanych twierdzi, że lokali jest za mało. 38% respondentów wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu. Następnie ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Gminy Czerwin, ponieważ 84% badanych zaznaczyło, iż nie zgadza się z powyższym stwierdzeniem.

Jednocześnie tylko 16% respondentów uważa, że alkohol zawarty w np. piwie jest mniej szkodliwy, jak ten zawarty w wódce.

Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. Łącznie 92% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”. Poza tym, 73% respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. Jednocześnie 41% badanych uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach.

99% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu, a 96% jest zadania, że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione. Kolejno, w opinii 95% ankietowanych picie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy gminy Czerwin odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o małym poziomie ryzyka. Mieszkańcy gminy piją dość nie regularnie, jednorazowo spożywając stosunkowo nieduże ilości alkoholu. Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Zapytaliśmy również mieszkańców gminy Czerwin, czy wiedzą, gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu – blisko 40% ankietowanych posiada taką wiedzę. Wśród wymienianych odpowiedzi pojawiały się OPS, GKRPA, poradnia uzależnień, lekarz oraz Urząd Gminy.

Substancje psychoaktywne: nikotyna

Ze względu na rosnącą popularność e-papierosów zapytaliśmy mieszkańców, co sądzą o ich szkodliwości. Producenci tych wyrobów sugerują, że stanowią one zdrowsze odpowiedniki klasycznych papierosów. Istotnie nie zawierają one substancji smolistych, jednak nadal dostarczają one nikotyny – substancji o działaniu psychoaktywnym, skutkującej wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi. 6% respondentów uważa, że e-papierosy są mniej szkodliwe, jak klasyczne papierosy. Ponad połowa (55%) uważa, że są one tak samo szkodliwe jak tradycyjne papierosy.

Natomiast, 38% badanych jest przeciwnego zdania, stwierdzając, że mają one gorsze działanie na zdrowie człowieka niż tradycyjne papierosy.

Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze, leki

Badanie rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

Większość mieszkańców gminy Czerwin- 62% twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób, które przyjmują narkotyki lub dopalacze. Tym samym, 8% zna jedną osobę, 22% respondentów zna od 2 do 5 osób, a 8% zna 6 lub więcej osób zażywających owe substancje odurzające. Badani wskazywali, że największą popularność w ich środowisku lokalnym ma marihuana- 20% ankietowanych zna osoby zażywające owe substancje. Prawie wszyscy respondenci (98%) wskazali, że nie wiedzą, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Według danych z badań populacyjnych odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest 16 razy niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano na poziomie 89,7% (badanie z 2014 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)¹.

W polskim społeczeństwie oprócz narkotyków i dopalaczy poważnym problemem są również leki dostępne w aptekach. Niektóre z nich np. pseudoefedryna wywierają wpływ na układ nerwowy i mogą być stosowane niezgodnie z przeznaczeniem w celu wywołania efektów odurzających. Wiele osób może być także uzależnionych od powszechnie dostępnych leków przeciwbólowych. Co więcej: *Sprzedaż leków w Polsce od kilkunastu lat rośnie. Jak podaje Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, nasz kraj jest szóstym, co do wielkości rynkiem zbytu leków w Europie. Pod względem liczby opakowań przypadających na jednego mieszkańca zajmujemy drugie miejsce – za Francją*².

1 Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, *Raport o stanie narkomanii w Polsce- 2019*, Warszawa 2019.

2 Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Stosowanie leków dostępnych bez recepty*, Warszawa, październik 2007.

Blisko 80% badanych mieszkańców twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób uzależnionych od leków. Natomiast 18% ma podejrzenia, że tak jest, a 9% potwierdza, że zna osoby mające ten problem.

2.4. Opinie i postawy dzieci oraz młodzieży

Substancje psychoaktywne: Alkohol

Wiek spożywania napojów procentowych wśród młodzieży drastycznie się obniża. Alkohol dla rozwijających się dzieci i młodzieży jest szkodliwy w każdej ilości i pod każdą postacią. Zależnie od częstości picia w różnym stopniu upośledza działanie właściwie wszystkich tkanek i narządów, spowalnia rozwój fizyczny i ruchowy dzieci, ale także kształtowanie się ich psychiki, osobowości, kontaktów społecznych, sprawności i kompetencji szkolnych i (u młodzieży) zawodowych.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. 11% uczniów klas 4-6 oraz 43% uczniów klas 7-8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol. Natomiast 33% młodszych i 28% starszych uczniów odpowiedziało, że tego nie wie. Pozostałe 56% uczniów klas 4-6 oraz 29% uczniów klas 7-8 zaznaczyło, że ich rówieśnicy nie spożywają alkoholu. Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/ koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej na świeże powietrze (SP 4-6- 30%, SP 7-8- 38%), imprezy/dyskoteki (SP 4-6- 30%, SP 7-8- 44%), a także wycieczki szkolne (SP 4-6- 30%). Mniejsze odsetki badanych zaznaczały również dom (SP 4-6- 10%, SP 7-8- 25%). Poza tym, ankietowani odpowiedzieli, że nie wiedzą, gdzie ich rówieśnicy spożywają alkohol: SP 4-6- 70%, SP 7-8- 41%.

Jeżeli chodzi o przyczyny z jakich rówieśnicy sięgają po alkohol respondenci wskazywali najczęściej chęć zaimponowania innym (SP 4-6- 34%, SP 7-8- 49%). W dalszej kolejności badani wybierali chęć lepszej zabawy (SP 4-6- 14%, SP 7-8- 27%), picie dla towarzystwa (SP 4-6- 13%, SP 7-8- 16%) oraz zapomnienie o kłopotach (SP 4-6- 11%, SP 7-8- 21%). Część uczniów odpowiedziało, że nie wiedzą dlaczego ich rówieśnicy piją alkohol: SP 4-6- 47%, SP 7-8- 32%.

Inicjację alkoholową ma za sobą 18% uczniów klas 4-6, z czego 14% przyznaje, że spróbowało alkoholu tylko raz w życiu, a 4%, że piło go kilka razy lub więcej.

Jeśli chodzi o uczniów klas 7-8, to inicjację alkoholową ma za sobą 30,7% z nich, z czego 17,3% deklaruje, że spróbowało alkoholu tylko raz, a 13,2% piło go kilka razy lub więcej. Niepokojący jest fakt, iż są odsetki uczniów, które wskazały, że sięgają po alkohol raz, a nawet kilka razy w miesiącu.

Prawie wszyscy badani (SP 4-6- 93%, SP 7-8- 99%) deklarują, że nie pili alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni. Jednakże, 7% młodszych oraz 1% starszych badanych przyznaje, że sięgało po niego w tym czasie.

Jeżeli chodzi o rodzaj spożywanego alkoholu uczniowie najczęściej wybierają piwo (SP 4-6- 27%, SP 7-8- 48%).

Wśród powodów sięgania po napoje alkoholowe badani z młodszej grupy najczęściej wskazywali, że piją dla towarzystwa (SP 4-6- 13%, SP 7-8- 14%). Natomiast badani ze starszej grupy odpowiadali zazwyczaj, że piją go z ciekawości (SP 4-6- 0%, SP 7-8- 48%).

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Uzyskane wyniki wskazują, że 51% uczniów klas 4-6 oraz 47% uczniów klas 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 lat. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Jednakże łącznie 3% uczniów klas 4-6 oraz 12% uczniów klas 7-8 twierdzi, że jest to raczej lub bardzo łatwe, a łącznie 45% uczniów klas 4-6 oraz 41% uczniów klas 7-8 uważa, że jest to trudne lub bardzo trudne. Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

Powyższe wyniki wydają się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Można wykorzystać to w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

Substancje psychoaktywne: Papierosy

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży.

Zapytaliśmy uczniów z gminy Czerwin, czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. Inicjację nikotynową ma za sobą 3% uczniów badanych klas.

Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi. 100% uczniów mających za sobą inicjację nikotynową deklaruje, że nie pali aktualnie papierosów.

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Większość uczniów uważa, że jest to trudne bądź niemożliwe (80%). Jednak dla 20% z nich zakup papierosów nie stanowiłby trudności.

Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

Wyniki badań wskazują, że pewien odsetek uczniów z czerwińskich szkół podstawowych może przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków- 9% badanych z klas 4-6 oraz 15% badanych z klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami.

Do zażywania narkotyków lub dopalaczy kiedykolwiek w życiu przyznało się 2% młodszych oraz 3% starszych badanych.

Okres ostatnich 30 dni przed badaniem można przyjąć za wskaźnikowy dla względnie częstego, okazjonalnego używania. Zażywanie narkotyków, podobnie jak picie alkoholu, w większości przypadków nie ma charakteru regularnego. Stąd trudno mieć pewność, że wszyscy uczniowie, którzy zadeklarowali kontakt z daną substancją w czasie ostatnich 30 dni na pewno używają jej, co najmniej raz na miesiąc. Można jednak założyć, z pewnym przybliżeniem, że proporcje używających raz na miesiąc wśród tych, którzy nie używali w ostatnim miesiącu są równe proporcji używających rzadziej, a potwierdzających używanie w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. Przy takim założeniu można uznać, że 1% młodszych oraz 3% starszych uczniów zażywa narkotyki lub dopalacze co najmniej raz w miesiącu.

Ankietowani z klas 7-8 wskazywali często, że nie wiedzą skąd wzięli narkotyki/ dopalacze, które zażywali (SP 7-8- 50%). Poza tym, respondenci z obydwu grup odpowiadali, że owe substancje dostali od kolegi/ koleżanki (SP 4-6- 50%, SP 7-8- 50%).

Uczniowie zostali również poproszeni o określenie, w jakich okolicznościach zażywali owe substancje psychoaktywne. Młodszy badani, którzy mają za sobą inicjację narkotykową odpowiadali, że narkotyki lub dopalacze zażywali w domu (SP 4-6- 50%). Natomiast starsi ankietowani wskazywali, że sięgali po nie w innym miejscu niż wymienione w ankiecie (SP 7-8- 50%), w barze/ klubie (SP 7-8- 50%), w domu (SP 7-8- 50%) oraz na terenie szkoły (SP 7-8- 50%).

Kolejno zapytano uczniów, czy znają w swojej miejscowości miejsca, w których można kupić narkotyki lub dopalacze. Ankietowani w większości odpowiedzieli, że nie znają takich miejsc: SP 4-6- 93%, SP 7-8- 86%. Jednakże, część respondentów wskazała, że można je kupić w innych miejscach niż wymienione w ankiecie (SP 4-6- 6%, SP 7-8- 8%), w szkole i w okolicy (SP 7-8- 10%) oraz na osiedlu (SP 4-6- 1%, SP 7-8- 2%).

Poniższy wykres przedstawia subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy. Zdecydowana większość uczniów nie wie, czy kupno narkotyków jest łatwe czy trudne, co pozwala wnioskować, że nigdy nie podejmowali próby takiego zakupu. Jednak 3% uczniów uważa, że w ich środowisku łatwo o zakup narkotyków.

Postawy wobec substancji psychoaktywnych

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 6-8

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	3%	13%	17%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	0%	16%	23%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	56%	24%	7%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	1%	27%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	4%	4%	23%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	3%	14%	29%

To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	0%	1%	13%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	63%	24%	4%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	5%	3%	16%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	3%	14%	26%

2.5. Diagnoza uzależnień behawioralnych

Badanie przeprowadzono na początku 2022 roku, metodą badań ilościowych, za pomocą kwestionariusza ankiety wśród dwóch reprezentujących lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy- 140 osób, z czego 72% stanowiły kobiety, a 28% stanowili mężczyźni);
- dzieci i młodzież szkolna (klasy 6-8 szkoły podstawowej)- 90 osób, z czego 60% stanowiły dziewczynki, a 40% stanowili chłopcy.

Celem badania była diagnoza uzależnień behawioralnych. Analizie poddano następujące obszary:

- uzależnienie od komputera;
- uzależnienie od internetu (siecioholizm);
- uzależnienie od telefonów komórkowych (fonoholizm);
- hazard;
- zakupoholizm;
- pracoholizm;
- syndrom FOMO.

Korzystając z telefonu komórkowego uczniowie najczęściej poświęcają spędzony przed nim czas na czatach, portalach społecznościowych (SP 4-6- 29%; SP 7-8- 29%), oglądając filmiki i śmieszne obrazki (SP 4-6- 16%; SP 7-8- 21%), korzystając z aplikacji (SP 4-6- 18%; SP 7-8- 11%) oraz słuchając muzyki (SP 4-6- 17%; SP 7-8- 23%). Poza tym czas przed telefonem komórkowym uczniowie spędzają przeglądając strony internetowe (SP 4-6- 4%; SP 7-8- 5%), a także czytając ebooki (SP 7-8- 4%).

Łącznie 81% uczniów klas 4-6 oraz 77% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki.

Aczkolwiek spora część uczniów przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 15%). Jednocześnie 4% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas

7-8 stwierdziło, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby bardzo negatywnie.

25% młodszych, a także 44% starszych uczniów ze szkół podstawowych doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie otrzymywali również wiadomości z obelgami i przezwiskami (SP 4-6– 30%; SP 7-8- 38%), a nawet z groźbami i szantażem (SP 4-6– 13%; SP 7-8- 25%). Padali też ofiarami udostępniania ich prywatnej wiadomości innej osobie (SP 4-6– 22%; SP 7-8- 26%), włamania na konto na portalu społecznościowym (SP 4-6– 12%; SP 7-8- 18%), umieszczania filmików lub zdjęć w sieci, które ośmieszały ich lub ich znajomych ze szkoły (SP 4-6- 12%; SP 7-8–11%) oraz podszywania się po nich (SP 4-8– 11%; SP 7-8- 15%).

Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie znaczną część swojego czasu przeznaczają także na oglądanie telewizji. Najwięcej uczniów spędza przed telewizorem około godziny dziennie (SP 4-6: 43%, SP 7-8: 43%). Jednakże, znaczna część uczniów ogląda telewizję nawet od 2 do 3 godzin dziennie (SP 4-6: 27%, SP 7-8: 26%). Relatywnie niewielki odsetek uczniów ogląda telewizję powyżej 4 godzin dziennie (SP 4-6: 6%, SP 7-8: 1%). Pozostali uczniowie wskazali, że nie oglądają telewizji: SP 4-6: 23%, SP 7-8: 29%.

W gry hazardowe, czyli takie, w których można wygrać lub przegrać pieniądze chociaż raz, kiedykolwiek w życiu grało 18,2% badanych piętnasto- i szesnastolatków oraz 21,4% siedemnasto i osiemnastolatków. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem uczestniczyło w grach hazardowych 5,5% uczniów z młodszej kohorty i 7,9% uczniów ze starszej kohorty. W obu badanych kohortach rozpowszechnienie grania w gry hazardowe jest większe wśród chłopców niż wśród dziewcząt³.

Uczniowie z Gminy Czerwin w większości nie mają doświadczeń związanych z grami hazardowymi. Aczkolwiek, 20% uczniów klas 4-6 przyznało, że grało w tego rodzaju gry,

³ Raport z badań ESPAD (2019) dostępny pod linkiem: <https://kcpu.gov.pl/statystyki-i-raporty/raporty-z-badan/>

z czego 5% grało w nie kilka razy i więcej. W gry na pieniądze grało także 33% uczniów klas 7-8, z czego 22% grało w nie kilka razy i więcej.

Uczniowie z Gminy Czerwin zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych zjawisk w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od smartfona. Natomiast jako najrzadziej występujące badani ocenili uzależnienie od hazardu. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawiają tabele 1 i 2.

Tabela 1. Czy wśród Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? Wyniki w klasach 4-6.

	<i>Popularne</i>	<i>Czasem występuje</i>	<i>Występuje bardzo rzadko</i>	<i>Nie występuje</i>
Zakupoholizm	18%	20%	20%	41%
Uzależnienie od Internetu (sieciologizm)	20%	34%	16%	30%
Uzależnienie od hazardu (gry na pieniądze, zakłady sportowe)	4%	8%	20%	67%
Zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja, jedzeniologizm)	6%	25%	12%	57%
Uzależnienie od smartfona	31%	23%	22%	24%

Tabela 2. Czy wśród Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? Wyniki w klasach 7-8.

	<i>Popularne</i>	<i>Czasem występuje</i>	<i>Występuje bardzo rzadko</i>	<i>Nie występuje</i>
Zakupoholizm	26%	15%	21%	38%
Uzależnienie od Internetu (sieciologizm)	33%	29%	22%	16%
Uzależnienie od hazardu (gry na pieniądze, zakłady sportowe)	11%	12%	21%	56%
Zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja, jedzeniologizm)	18%	16%	18%	48%
Uzależnienie od smartfona	44%	21%	19%	16%

Uczniowie klas 6-8 szkół podstawowych

- W subiektywnej opinii tej grupy respondentów najbardziej powszechne w ich otoczeniu jest uzależnienie od smartfona oraz uzależnienie od komputera i Internetu. Jako najmniej powszechne zjawisko wskazali uzależnienie od gier hazardowych.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera oraz telefonu komórkowego. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 4 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych- 13,3% uczniów ma już doświadczenia z tego typu „rozrywką”. Najbardziej popularne wśród dzieci i młodzieży są zdraпки. Jeżeli chodzi o uczniów z Gminy Czerwin, to wskazywali oni najczęściej, że grają w gry na pieniądze, ponieważ stanowi to dla nich rozrywkę, sposób na nudę. Poza tym prawie 1/3 badanych uczniów grała już w gry na automatach. Gry te są więc dość popularne wśród dzieci i młodzieży z terenu gminy.

Dorośli mieszkańcy

- Jak wynika z przeprowadzonych badań, większość respondentów deklaruje, że wie czym są uzależnienia behawioralne. Istotne jest jednak, że prawie 1/4 badanych wskazała, że nie posiada takiej wiedzy.
- Pełnoletni mieszkańcy Gminy za najczęściej występujące uzależnienie behawioralne w ich środowisku lokalnym uznali sieciologizm. Natomiast najmniej rozpowszechnione uzależnienie behawioralne na terenie Gminy to zdaniem respondentów hazard oraz seksologizm.
- Z przeprowadzonych badań wynika, że znaczna część respondentów nie posiada wiedzy na temat tego, jakie ryzyko dla zdrowia i życia człowieka niosą za sobą uzależnienia behawioralne.
- Uzależnienie od gier hazardowych jest wśród dorosłych mieszkańców Gminy Czerwin na średnim poziomie ryzyka- niespełna 1/3 respondentów grywa w gry hazardowe. Największą popularność mają wśród mieszkańców zdraпки oraz gry liczbowe totalizatora sportowego. Wśród przyczyn podejmowania gier hazardowych dominują motywy finansowe. Poza tym, większość mieszkańców ma świadomość, że zbyt częste granie w gry hazardowe prowadzi do uzależnienia. Istotne jest jednak, że 11,5% badanych wskazało, że raczej lub zdecydowanie nie można uzależnić się od gier na pieniądze, a 11,4% nie ma zdania na ten temat.

- Problemem w środowisku lokalnym Gminy Czerwin jest uzależnienie od smartfona, komputera i Internetu. Poza tym, około 1/3 badanych może przejawiać syndrom FOMO.
- Relatywnie niewielki odsetek mieszkańców Gminy Czerwin wskazał, że zdarzają im się niekontrolowane zakupy, po których miewają poczucie winy. Może to oznaczać, że pewna grupa badanych kupuje kompulsywnie.
- Większość badanych mieszkańców ma świadomość tego, że można uzależnić się od wykonywania pracy. Jednakże, 22% ankietowanych uważa, że raczej lub zdecydowanie nie można uzależnić się od pracy, a 6% nie ma zdania na ten temat.

2.6. Doświadczanie przemocy

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi.

Przeprowadzone ankiety wśród uczniów Gminy Czerwin pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym, a także przemocy domowej.

W pierwszej kolejności uczniom wyjaśniono, czym jest przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) oraz psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Następnie zostali zapytani, o to, jakiego rodzaju przemocy doświadczyli w szkole ze strony rówieśników.

Jak wynika z przeprowadzonych badań część uczniów doświadcza przemocy w szkole ze strony rówieśników. Jeżeli chodzi o młodszych uczniów, 49% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole, 27% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 27% z nich doświadczyło przemocy psychicznej, a 12% innej formy przemocy. W przypadku starszych uczniów 34% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 34% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 33% przemocy psychicznej, a 12% innej formy przemocy. Uzyskane wyniki wskazują, że pewien odsetek uczniów doświadcza ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej.

W kolejnym pytaniu 46% uczniów klas 4-6 oraz 44% uczniów klas 7-8 deklaruje, że nie są ofiarami przemocy ze strony innych uczniów.

Część uczniów przyznaje, że kilka razy w roku (SP 4-6 – 31%; SP 7-8 – 19%) oraz kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 10%; SP 7-8- 11%) doświadcza w szkole przemocy ze strony swoich kolegów lub koleżanek. Niektórzy uczniowie deklarują, że doświadczają przemocy rówieśniczej w szkole kilka razy w tygodniu (SP 4-6 – 8%; SP 7-8– 15%) lub nawet codziennie (SP 4-6- 5%; SP 7-8- 11%).

Następnie zapytano ankietowanych o to, czy doświadczają przemocy w domu. Badania wskazują, że 11% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas 7-8 padło ofiarą przemocy domowej.

Przemoc domowa, której doznają badani najczęściej przybiera formę przemocy fizycznej (SP 4-6 – 56%; SP 7-8 – 67%) oraz przemocy psychicznej (SP 4-6 – 56%; SP 7-8 – 33%). Ponadto, 22% młodszych i 33% starszych badanych doznaje również innych rodzajów przemocy.

Badanych uczniów zapytano również o to, czy spotyka ich agresja słowna- 28% uczniów klas 4-6 oraz 42% uczniów klas 7-8 zaznaczyło odpowiedź twierdzącą.

ROZDZIAŁ III. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY REALIZACJI PROGRAMU

3.1. Instytucje i organizacje na terenie Gminy Czerwin

Jednostki organizacyjne i pomocnicze:

- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Czerwinie;
- Szkoła Podstawowa w Piskach;
- Przedszkole Samorządowe w Czerwinie;
- Dzienny Dom "Senior +" w Czerwinie;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwinie;
- Gminny Ośrodek Kultury w Czerwinie;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwinie;
- Żłobek Gminny w Czerwinie.⁴

3.2. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej

Pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej

	2020 r.	2021 r.
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	193	165
Liczba rodzin, w których przeprowadzono wywiad środowiskowy	193	165

Powody przyznawania pomocy społecznej (liczba osób)

	2021 r.	2022 r.
Niepełnosprawność	16	15
Bezrobocie	15	17
Ubóstwo	38	34
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	0	0
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	25	25
Alkoholizm	0	1

⁴ Źródło: <https://www.czerwin.pl/>

3.3. Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
	2021 r.	2022 r.
Posiedzenia KRPA (ogółem)	13	6
Przeprowadzone rozmowy	10	5
Kontrole punktów sprzedaży	17	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0

W związku z procedurą Niebieskiej Karty sporządzono:

	2021 r.	2022 r.
Ogółem wniosków	3	4
W tym przez:		
OPS	3	4
Policja	3	4

3.4. Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży

2021 ROK

- Warsztaty profilaktyczne dotyczące stresu i radzenia sobie z emocjami; Film interaktywno-
edukacyjny do walki z uzależnieniami, „Nie daj się zniewolić”, „Złodzieje życia”

Ilość osób uczestniczących:

I. uczniów: 250;

II. nauczycieli: 25;

III. rodziców: 30.

2022 ROK

- Programy pn.: „Otwórz się na pomoc”, „Zdrowy styl życia bez używek”, „Profilaktyka i ograniczenie używania substancji psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów zdrowotnych i społecznych”

Ilość osób uczestniczących:

I. uczniów: 300;

II. nauczycieli: 20;

III. rodziców: 40.

2023 ROK

- Programy pn.: „W pułapce złudzeń”, „Agresja i przemoc rówieśnicza – panuj nad emocjami”, „Poczucie własnej wartości-wierzę, że potrafię”

Ilość osób uczestniczących:

I. uczniów: 300;

II. nauczycieli: 25;

III. Rodziców: 40.

Na terenie Gminy Czerwin w latach 2021-2023 prowadzono również inne działania profilaktyczne, wśród których należy wymienić m.in.:

2021 ROK

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób uczestniczących: 10).

- Inne (ilość osób uczestniczących: 50).

2022 ROK

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób uczestniczących:12);

-Inne (ilość osób uczestniczących: 50).

2023 ROK

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób uczestniczących: 14).
- Inne (ilość osób uczestniczących: 60).

ROZDZIAŁ IV. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do całej społeczności Gminy Czerwin, w szczególności do:

- dzieci i młodzieży;
- osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży z grup ryzyka;
- osób uzależnionych i współuzależnionych,
- rodzin z problemami uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych,
- pracowników podmiotów działających na terenie Gminy Czerwin (pedagodzy, nauczyciele, psychologowie, pracownicy socjalni, terapeuci, asystenci rodziny), którzy zajmują się zawodowo profilaktyką, pracują z rodziną oraz dziećmi i młodzieżą, jak również osobami z grup ryzyka, narażonych na uzależnienie.

ROZDZIAŁ V. CELE PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani opiera się na:

- skierowanej do ogółu społeczności profilaktyce uniwersalnej,
- skierowanej na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka profilaktyce selektywnej,
- skierowanej na jednostki lub grupy osób wysokiego ryzyka, które przejawiają pierwsze symptomy problemów uzależnienia od substancji oraz uzależnień behawioralnych profilaktyce wskazującej.

Profilaktyka uniwersalna

Odbiorcy: Ogół mieszkańców Gminy Czerwin, a w szczególności dzieci i młodzież.

Cel główny: Propagowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie zainteresowań, wspieranie prawidłowego rozwoju emocjonalno-społecznego dzieci i młodzieży, wspomaganie rodzin w ich funkcji wychowawczo-opiekuńczej, jako czynników chroniących.

Profilaktyka selektywna

Odbiorcy: Osoby, które przez uwarunkowania biologiczne i środowiskowe są w większym stopniu narażone na rozwój zachowań ryzykownych.

Cel główny: Działania i programy profilaktyczne kierowane do wybranych osób, które mają zapobiegać i ograniczać lub uniemożliwiać podejmowanie zachowań ryzykownych.

Profilaktyka wskazująca

Odbiorcy: Osoby, u których rozpoznano objawy uzależnienia oraz powracające z leczenia.

Cel główny: Zorganizowana terapia uzależnień oraz programy, które umożliwią niwelowanie szkód spowodowanych nałogiem.

ROZDZIAŁ VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU

6.1. Profilaktyka uniwersalna

W ramach profilaktyki uniwersalnej Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii należy podjąć następujące działania na terenie Gminy Czerwin:

PLANOWANE DZIAŁANIA	PLANOWANI REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
1.Prowadzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, m.in. zajęć sportowo-rekreacyjnych, których celem jest zapewnienie poczucia przynależności, możliwości rozwoju zainteresowań oraz umiejętności pracy zespołowej. Istotne, aby wspierały kulturę fizyczną wśród dzieci i młodzieży oraz promowały zdrowy styl życia.	Gmina Czerwin Organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia	Ilość osób uczestnicząca w zajęciach dodatkowych. Kwota środków finansowych.
2.Wspieranie inicjatyw, które rozwijają umiejętności i zainteresowania uczniów. Zajęcia powinny być prowadzone w taki sposób, aby uatrakcyjnić czas spędzany po szkole. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży m.in. w formie zajęć kulturalnych, rekreacyjnych w ramach profilaktyki uzależnień. Organizowanie konkursów profilaktycznych. Zorganizowanie dydaktycznych spektakli teatralnych dla dzieci i młodzieży lub innych	Gmina Czerwin Gminny Ośrodek Kultury Świetlice Placówki oświatowe	Ilość osób uczestnicząca w zajęciach dodatkowych. Ilość zajęć, inicjatyw o charakterze profilaktycznym (w tym: ilość konkursów). Kwota środków finansowych.

inicjatyw kulturalno-rozrywkowych służących profilaktyce alkoholowej. Kontynuowanie przez dyrektorów szkół działań na rzecz wychowania w trzeźwości poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych (kół zainteresowań, dyskotek, konkursów, zawodów sportowych, itp.).		
3.Realizowanie rekomendowanych programów profilaktycznych przez kompetentnych specjalistów (w tym pedagogów oraz trenerów dla dzieci i młodzieży). Programy wychowawczo-profilaktyczne szkoły będą skierowane do całej społeczności szkolnej (dzieci, pedagodzy, rodzice). Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych oraz realizowanych przez młodzież, które są skierowane do grup rówieśniczych. Realizacja programów profilaktycznych dla różnych grup zawodowych i różnych grup społecznych.	Gmina Czerwin Placówki oświatowe Policja Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia	Ilość zrealizowanych programów, Ilość osób biorących udział w programach, Kwota środków finansowych.

4.Przeprowadzanie kampanii informacyjno-edukacyjnych, które przybliżą negatywne skutki spożywania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych. Organizowanie spotkań edukacyjnych oraz warsztatów dla dorosłych, które pozwolą na poszerzenie wiedzy mieszkańców na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych oraz ryzyka związanego z uzależnieniami behawioralnymi. Organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych (koncerty, festyny, happeningi, zawody sportowe) dla dzieci i młodzieży bez udziału alkoholu, które oparte są na specjalnych programach, zaproszonych gościach. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych, np. ulotek, broszur, poradników, książek, plakatów i innych materiałów o tematyce profilaktycznej. Propagowanie i udostępnienie materiałów informacyjnych, prenumerowanie czasopism i literatury fachowej z dziedziny profilaktyki od substancji oraz uzależnień behawioralnych.	Gmina Czerwin Gminny Ośrodek Kultury Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Zakłady opieki zdrowotnej Policja Placówki oświatowe	Ilość kampanii, spotkań edukacyjnych wraz z liczbą uczestniczących w nich osób. Kwota środków finansowych. Ilość zorganizowanych imprez/ wydarzeń, liczba zakupionych i rozdysponowanych materiałów.

5. Prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej i działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym. Organizowanie szkoleń i warsztatów dla rodziców, które umożliwią im podniesienie kompetencji wychowawczych. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla wychowawców, nauczycieli, pedagogów w zakresie oddziaływań profilaktycznych wobec dzieci i młodzieży.	Gmina Czerwin Gminny Ośrodek Kultury Ośrodek Pomocy Społecznej Placówki oświatowe	liczba zorganizowanych warsztatów szkoleń, liczba osób biorących udział w szkoleniach.

6.2. Profilaktyka selektywna

W ramach profilaktyki selektywnej Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii należy podjąć następujące działania na terenie Gminy Czerwin:

PLANOWANE DZIAŁANIA	PLANOWANI REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
1. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy. Kierowanie i organizowanie szkoleń dla osób zajmujących się problematyką uzależnień (m. in. pedagogów, wychowawców świetlic, pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji).	Gmina Czerwin Policja Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Punkt Konsultacyjno- Informacyjny Placówki oświatowe Świetlice	Ilość i rodzaj szkoleń, którymi zostaną objęte poszczególne instytucje, organy oraz służby. Kwota środków finansowych.

Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie profilaktyki uzależnień młodzieży dla nauczycieli, którzy deklarują gotowość podjęcia pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą, zatrudnionych w placówkach oświatowych na terenie gminy.		
2. Organizowanie cyklicznych zajęć, szkoleń dla rodziców i opiekunów w celu podniesienia świadomości społecznej w zakresie szkodliwości przyjmowania środków psychoaktywnych, konsekwencji prawnych wynikających z ich posiadania, używania, wytwarzania oraz sprzedawania, a także zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi. Dofinansowanie organizacji młodzieżowych i innych instytucji na terenie gminy realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi.	Gmina Czerwin Policja Placówki oświatowe	Rodzaj i zakres działań profilaktycznych. Kwota środków finansowych.
3. Współpraca w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu. Wspieranie zatrudnienia socjalnego, reintegracji społeczno-zawodowej.	Gmina Czerwin Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy	Ilość osób uczestniczących w zorganizowanych zajęciach. Ilość osób, które dzięki podjętym krokom podjęły zatrudnienie. Kwota środków finansowych.

4. Informowanie o adresach miejsc, gdzie może uzyskać pomoc i wsparcie osoba uzależniona od substancji oraz osoba uzależniona od czynności. Udostępnianie materiałów informacyjnych na tematy związane z uzależnieniami od substancji oraz uzależnieniami behawioralnymi.	Gmina Czerwin Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Ilość osób korzystających ze wsparcia specjalistów. Kwota środków finansowych.
5. Organizacja i prowadzenie świetlic, zajęć opiekuńczo-profilaktycznych dla dzieci i młodzieży. Współpraca z innymi placówkami wsparcia dziennego. Dofinansowanie wypoczynku letniego (w tym: obozy, wycieczki itp.) połączonego z realizacją programów profilaktycznych dla dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholowy. Finansowanie dożywiania dzieci uczęszczających na zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne.	Gmina Czerwin Świetlice Ośrodek Pomocy Społecznej Inne placówki wsparcia dziennego, Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia	Ilość dzieci uczestniczących w zajęciach świetlic. Ilość dzieci korzystających z wypoczynku letniego. Liczba dzieci, które objęto dożywianiem. Kwota środków finansowych.
6. Działania na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu dla nieletnich. Przeprowadzanie bieżących kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania warunków sprzedaży tych napojów określonych w	Gmina Czerwin Policja Ośrodek Pomocy Społecznej	Ilość przeprowadzonych kontroli. Ilość przeprowadzonych szkoleń. Ilość zezwoleń. Ilość zakazów sprzedaży napojów alkoholowych. Kwota środków finansowych.

ustawie o wychowaniu w trzeźwości oraz przepisach prawa miejscowego. Przeprowadzenie szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych. Opiniowanie podań o zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i wydawanie postanowień w tych sprawach. W przypadku wystąpienia zagrożeń, wprowadzanie przez Radę Gminy czasowych lub stałych zakazów sprzedaży napojów alkoholowych.		

6.3. Profilaktyka wskazująca

W ramach profilaktyki wskazującej Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii należy podjąć następujące działania na terenie Gminy Czerwin:

PLANOWANE DZIAŁANIA	PLANOWANI REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od substancji i środków psychoaktywnych. Wspieranie placówek leczenia uzależnień, w tym m.in. zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów, a w czasach pandemii niezbędnych środków czystości i higieny.	Gmina Czerwin Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia Placówki leczenia uzależnień Policja	Ilość osób, które skorzystają z leczenia i pomocy. Ilość przyznanych dofinansowań. Ilość Niebieskich Kart. Kwota środków finansowych.

Dofinansowanie ośrodków terapii i leczenia odwykowego. Współdziałanie Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz z Posterunkiem Policji w związku z interwencjami domowymi i zjawiskami przemocy.		
2. Udzielanie pomocy psychospołecznej, specjalistycznej, prawnej rodzinom, w których występują problem alkoholowy. Rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy. Udostępnianie materiałów informacyjnych na tematy związane z uzależnieniem od alkoholu. Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia oraz kierowanie do leczenia specjalistycznego. Motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do zmiany szkodliwego wzoru picia.	Gmina Czerwin Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny Placówki lecznicze Placówki oświatowe Policja	Ilość porad udzielonych w zakresie pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom. Liczba punktów konsultacyjnych, liczba pracowników punktów. Kwota środków finansowych.

3. Organizacja leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od alkoholu. Motywowanie do leczenia. Pomoc finansowa na pokrycie kosztów dojazdu dla osób podejmujących leczenie odwykowe w ośrodkach lecznictwa odwykowego. Finansowanie opinii biegłego sądowego tj. psychologa i psychiatry w przedmiocie uzależnień. Udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym	Gmina Czerwin Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Organizacje pozarządowe Placówki leczenia uzależnień	Ilość osób, które skorzystają z leczenia i pomocy. Ilość porad w zakresie pomocy osobom uzależnionym. Kwota środków finansowych.

ROZDZIAŁ VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są środki finansowe budżetu Gminy Czerwin pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które nie mogą być przeznaczone na inne cele. Zasady finansowania poszczególnych zadań określają Rekomendacje Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom do realizowania i finansowania gminnych programów.

Limit wydatków gminnego programu określają obowiązujące przepisy prawa m.in. ustawa o finansach publicznych, ustawa o zamówieniach publicznych.

Zadania wynikające z powyższego programu realizowane będą na bieżąco przez cały okres jego obowiązywania.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Członkowi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za wykonywanie wszelkich czynności związanych z realizacją niniejszego programu przysługuje wynagrodzenie w wysokości 230,00 zł (brutto).

Wynagrodzenie przysługuje za udział w posiedzeniu Komisji lub kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Podstawą do wypłaty wynagrodzenia za pracę w Komisji jest lista obecności, natomiast w przypadku kontroli przestrzegania przepisów ustawy – podpisany protokół zbiorczy z przeprowadzonej kontroli oraz lista wypłat sporządzona przez sekretarza komisji i poświadczona przez przewodniczącego komisji.

W przypadku udziału w posiedzeniu komisji i kontroli punktu sprzedaży alkoholu w jednym dniu przysługuje tylko jedno wynagrodzenie. Dla członków Gminnej Komisji koszty podnoszenia kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów Alkoholowych i przeciwdziałaniu przemocy poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach i konferencjach w całości będą pokrywane ze środków przeznaczonych na działalność Gminnej Komisji.

ROZDZIAŁ VIII. MONITORING ORAZ SPRAWOZDAWCZOŚĆ PROGRAMU

Monitoring programu będzie realizowany poprzez:

- Realizatorzy Programu składają do koordynatora programu sprawozdanie z realizacji zadań;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych corocznie składa Wójtowi sprawozdanie z prac Komisji;
- Wójt Gminy sporządza raport z wykonania w danym roku gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada radzie gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport;
- Wójt Gminy sporządza na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, i przesyła ją do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.